

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лісового господарства та екології

Кафедра біології та захисту лісу

Кваліфікаційна робота на правах рукопису

ЛЕВЧЕНКО ВІТАЛІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК 630*6 (477.42)

(індекс)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
«Аналіз фінансово-господарської діяльності ДП «Житомирське ЛГ»
в умовах економічної нестабільності»
(тема роботи)

205 – лісове господарство
(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи
Швець Марина Василівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

к.б.н.

(науковий ступінь, вчене звання)

Висновок кафедри _____
за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри №__ від «_» грудня 2021 р.

Завідувач кафедри _____

д.б.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Житова Олена Петрівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

«__» грудня 2021 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Левченко Віталій Анатолійович** захистив
(прізвище, ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____
(науковий ступінь, вчене звання)

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Левченко В. А. : «Аналіз фінансово-господарської діяльності ДП «Житомирське ЛГ» в умовах економічної нестабільності». Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 205 – лісове господарство. – Поліський національний університет, Житомир, 2021.

Встановлено, що виробництво та реалізація лісопродукції лісгоспу скоротилась на 25,8 %. Основними факторами які вплинули на зменшення обсягів реалізації є нестабільний внутрішній ринок та впровадження мораторію на експорт необробленої деревини. В загальному обсяг реалізації лісоматеріалів круглих зменшився на 22%, у зв'язку із зниженням рівня цін на внутрішньому ринку. Дослідження структури реалізації круглих лісоматеріалів характеризує покращення виробничої структури сортиментів, що впливає на ефективніше використання фонду лісових ресурсів на створення доданої вартості. Обсяги продукції переробки зменшились на 32,4 %, а питома вага скоротилась на 1,9%. У 2020 році, порівняно із 2018 роком, дохід знизився на 25,6 %. Зазначено, що собівартість реалізації продукції та інших виробничих витрат знизилась на 21,7 %. Валовий прибуток знизився на 10,2 млн. грн., що становить 38,2 %. Управлінські витрати також зменшились на 11,5 %. Чистий прибуток скоротився на 1,8 млн. грн., що у відсотковому співвідношенні має значення 77,3 %. Рентабельність фінансово-господарської діяльності у ДП «Житомирське ЛГ» знизилась на 1,2 % через погіршення використання оборотних та необоротних активів та рівня управління підприємством, що є свідченням погіршення структури балансу та зниження рівня доходів лісгоспу.

Ключові слова : лісгосподарська діяльність, аналіз, фінансовий стан, рентабельність, ефективність, фінансова нестабільність.

ANNOTATION

Levchenko V.A. : «Analysis of financial and economic activities of Zhytomyr forestry in conditions of economic instability». Qualification work to obtain an educational master's degree in specialty 205 – forestry. – Polissia National University, Zhytomyr, 2021.

It is established that the production and sale of forest products of the forestry decreased by 25.8 %. The main factors influencing the decline in sales are the unstable domestic market and the introduction of a moratorium on exports of raw wood. In total, sales of round timber decreased by 22 % due to lower prices in the domestic market. The study of the structure of sales of round timber characterizes the improvement of the production structure of assortments, which affects the more efficient use of forest resources to create added value. The volume of processed products decreased by 32.4 %, and the share decreased by 1.9 %. In 2020, compared to 2018, revenue decreased by 25.6%. It is noted that the cost of sales and other production costs decreased by 21.7 %. Gross profit decreased by UAH 10.2 million, which is 38.2 %. Management expenses also decreased by 11.5 %. Net profit decreased by UAH 1.8 million, which is 77.3 %. Profitability of financial and economic activities in SE «Zhytomyr forestry» decreased by 1.2 % due to the deterioration of the use of current and non-current assets and the level of enterprise management, which is evidence of deteriorating balance sheet structure and declining forestry revenues.

Key words : forestry activities, analysis, financial condition, profitability, efficiency, financial instability.

ЗМІСТ

Анотація.....	3
Перелік скорочень і умовних позначень.....	6
Вступ.....	7
РОЗДІЛ 1. СТИСЛА ХАРАКТЕРИСТИКА ДП «ЖИТОМИРСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО».....	9
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	16
РОЗДІЛ 3. ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ДП «ЖИТОМИРСЬКЕ ЛГ» В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	21
3.1. Об'єми виробництва і реалізації власної продукції та забезпеченість лісгоспу основними фондами і ресурсами.....	21
3.2. Аналіз стійкості та ліквідності фінансової діяльності підприємства.....	26
3.3. Здійснення аналізу фінансово-господарських показників та рентабельності діяльності ДП Житомирське ЛГ».....	27
Висновки і пропозиції виробництву.....	30
Список використаних джерел літератури.....	32
Додатки.....	35

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ І УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ЛГД – лісогосподарська діяльність

АЛГД – аналіз лісогосподарської діяльності

п.с. – пункти структури;

Ф.о.п. – фонд оплати праці;

тис. грн. – тисяч гривень;

млн. грн. – мільйонів гривень;

рис. – рисунок;

ДП – державне підприємство;

табл. – таблиця;

ВСТУП

Протягом останніх декількох років державні підприємства лісової галузі змушені проводити фінансово-економічну діяльність в умовах цінової нестабільності, незбалансованості ринків і постійно змінюючого законодавства та податкової політики [29, 38, 41]. На сьогоднішній день лісгосподарські підприємства не мають визначеної довготермінової стратегії розвитку господарської та економічної діяльності, враховуючи екологічні природно-кліматичні фактори [3, 28]. Серед основних чинників погіршення кон'юнктури ринку та економічної раціональності управління лісгоспами є невизначеність у питаннях планування та прогнозування, а також використання новітніх технологій [2, 31, 39]. Серед основних задач є обґрунтована оцінка показників які характеризують рівень управління фінансово-господарської діяльності у підприємствах лісгосподарського призначення.

Актуальність роботи полягає в дослідженні економічного стану основних показників діяльності та розвитку підприємства його, конкурентоспроможності на ринку та інвестиційної привабливості.

Метою роботи – є здійснення економічно-господарського аналізу діяльності ДП «Житомирське ЛГ» в умовах невизначеності ринків, економічної нестабільності і встановлення основних факторів впливу на фінансові результати та ефективності управління активами.

Реалізація поставленої мети базується на основних *завданнях і цілях*:

1. Вивчити та дати оцінку основним результатам фінансової діяльності у ДП «Житомирське ЛГ» за 2018–2020 рр.
2. Дослідити основні фактори, які визначаються на основні показника ефективності управління діяльності лісгоспу.
3. Проаналізувати причинно-наслідкову кореляцію основних чинників, які безпосередньо впливають на результативні значення господарювання лісгоспу.
4. Оцінити та проаналізувати висновки щодо виробничої і фінансової діяльності ДП «Житомирське ЛГ» за 2018–2020 рр.

Об'єкт дослідження – виробнича, економічна, фінансова діяльність ДП «Житомирське ЛГ» в умовах нестабільності ринку лісоматеріалів.

Предмет дослідження – вивчення та аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства лісової галузі.

Методи досліджень. У даній роботі були використані математичні, аналітичні, арифметичні, графічні, порівняльні, табличні, емпіричні методи досліджень господарських процесів.

Перелік публікацій автора за темою дослідження:

1. Petrashuk M. Ya., Homyak V. S., **Levchenko V. A.**, Bondarchuk B. O. Analysis of modern financial and economic activity of State forestry enterprises. *Сучасні проблеми лісового господарства та екології: шляхи вирішення* : зб. матеріалів доп. учасн. Міжн. наук.-практ. Конф. Житомир: Поліський національний університет, 2021. С. 136–138.

2. Shvets M. V., Petrashuk M. Ya., Homyak V. S., **Levchenko V. A.**, Bondarchuk B. O. The results of economic and financial activities of State forestry enterprises in the Zhytomyr region. *Екосистемні послуги лісів та урболандшафтів* : зб. матеріалів доп. учасн. Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : Нубіп, 2021. С. 151–153.

3. Левченко В. А. Фінансово-господарська діяльність ДП «Житомирське ЛГ» в умовах економічних ризиків». *Ліс, наука, молодь* : зб. матеріалів учасн. наук.-практ. конф. Житомир : Поліський університет, 2021. С. 127.

Практичне значення отриманих результатів

За результатами висновків узагальненого фінансово-господарський аналіз ефективності діяльності підприємства, можна здійснювати прогнозування та планування виробничого процесу підприємства, оптимізувати управління використання активів, вдосконалити розвиток кадрового потенціалу та оптимізувати витрати.

Структура і обсяг наукової роботи. Випускна робота складається із анотації, переліку скорочень, вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій та додатків. Оформлена на 58 сторінках комп'ютерного тексту, з них основна частина – на 34 сторінках. Список літератури – 42 використані літературні джерела.

РОЗДІЛ 1
СТИСЛА ХАРАКТЕРИСТИКА
ДП «ЖИТОМИРСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

Житомирське лісове господарство (скорочено ЛГ) територіально розміщене в Житомирському, Романівському, Пулинському, Чуднівському, Черняхівському адміністративних районах [30].

Сумарна площа Житомирського лісгоспу – 38823,0 га. Лісництва, що належать до його підпорядкування: Березівське, Станишівське, Богунське, Левківське, Корабельне, Тригирське, Пилипівське, Новозаводське (табл. 1). Також до складу підприємства входить лісовий розсадник, автотранспортний і деревопереробний цех.

Таблиця 1

Організаційна структура і загальна площа ДП «Житомирське ЛГ»

№пп	Назва лісництва	Загальна площа, га	Місцезнаходження, адміністративний район	Кількість майстерських діляниць / кількість обходів
1	Богунське	5881,3	Черняхівський, Пулинський і Житомирський	3/16
2	Березівське	4492,2	Житомирський	3/9
3	Корабельне	5151,0	Житомирський	2/9
4	Тригирське	4442,2	Житомирський та Романівський	2/7
5	Левківське	5115,1	Житомирський	2/9
6	Пилипівське	6296,7	Житомирський і Чуднівський	2/11
7	Новозаводське	4973,2	Червоноармійський	2/10
8	Сташишівське	2471,3	Житомирський та Черняхівський	2/9
Загальна площа ДП «Житомирське ЛГ»		38823,0		18/80

Наразі підприємство зміцнює матеріально-технічну базу, впроваджує новітні технології у лісокультурне виробництво, має амбітні плани щодо будівництва комплексу із вирощування сіянців із закритою кореневою системою. Адміністративна будівля ДП «Житомирське ЛГ» наведена на рис. 1.

Рис. 1. Адміністративна будівля ДП «Житомирське ЛГ»

Господарсько-економічна діяльність підприємства зосереджена на безперервний, комплексний, успішний розвиток, на відтворення (лісовідновлення і лісорозведення), раціональне і невиснажливе використання лісів, їхній захист, охорону, підвищення і регулювання продуктивності, розвиток мисливського фонду, збереження всіх необхідних функцій лісових насаджень [30]. Основними ґрунтоутворюючими породами на території ДП «Житомирське ЛГ» є суглинки (дерново-підзолисті, дерново-підзолисто-глеєві, дерново-підзолисті супіщані). За ступенем вологості ґрунти належать до свіжих і вологих. Землі у практичній діяльності лісгоспу мають ефективне використання, про що свідчить відсоток вкритих лісовою рослинністю земель – понад 96 %. Структура лісового фонду підприємства наведена у таблиці 2 [30].

Структура лісового фонду підприємства [30]

Категорії лісів	Площа за даними лісовпорядкування	
	га	%
Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення		
Пам'ятки природи	0,1	-
Заказники	194,5	0,5
Ліси історико-культурного призначення	227,0	0,6
Ліси наукового призначення, включаючи генетичні резервати	219,0	0,6
Разом по категорії лісу:	640,6	1,7
Рекреаційно-оздоровчі ліси		
Ліси у межах населених пунктів	30,7	0,1
Лісопаркова частина лісів зелених зон	10358,4	26,7
Лісогосподарська частина лісів зелених зон	16208,6	41,6
Рекреаційно-оздоровчі ліси, поза межами зелених зон	115,5	0,3
Разом по категорії лісу:	26713,2	68,7
Захисні ліси		
Ліси уздовж берегів річок, навколо озер, водойм та ін.	572,8	1,5
Разом по категорії лісу:	572,8	1,5
Експлуатаційні ліси		
Експлуатаційні ліси	10896,4	28,1
Разом по категорії лісу:	10896,4	28,1
Всього по лісгоспу:	38823,0	100,0

Заморозки пізньою весною чи ранньою осінню, вітровали з буреломами, часті зливи, зими без снігу, різкі перепади температур вкрай негативно впливають на ростові процеси деревних рослин і їхню стійкість (табл. 3).

Необхідно зазначити, що докорінно змінено підхід до виявлення та запобігання пожеж: введено зміни до планування лісових масивів, розчищено під'їзди до найбільш віддалених ділянок, облаштовано нові водойми, створено нові захисні мінералізовані смуги, пожежні водойми, налагоджено постійний моніторинг лісових масивів, впроваджено контроль за пожежною ситуацією у лісах за допомогою систем відеоспостереження із трирівневим контролем [30].

Також закуплена нова техніка (мотоцикли, трактори, легкові автомобілі, лісовози, трактори), яка використовується за призначенням та забезпечує ефективність й безпеку лісів.

У 2021 році площа лісових пожеж на Житомирщині порівняно з минулим роком значно скоротилася із 43 тис. га до 16,7 га.

Таблиця 3

Кліматичні показники досліджуваної території

Найменування показників	Одиниці вимірювання	Значення	Дата
1. Температура повітря:			
– середньорічна	градус	8,2	
– абсолютна максимальна	градус	+38	
– абсолютна мінімальна	градус	-35	
2. Кількість опадів на рік	мм	443	
3. Тривалість вегетаційного періоду	днів	180	
4. Пізні весняні заморозки			15.05
5. Перші осінні заморозки			05.09
6. Середня дата замерзання рік			20.12
7. Середня дата початку паводку			17.03.
8. Сніговий покрив:			
– товщина	см	12	
– час появи			16.12
– час сходження у лісі			11.03.
9. Глибина промерзання ґрунту	см		66
10. Напрямок панівних вітрів за сезонами:			
– зима	румб	ПдС	
– весна	румб	ПдС	
– літо	румб	ПдС, ПнС	
– осінь	румб	ПнС	
11. Середня швидкість панівних вітрів за сезонами:			
– зима	м/сек	5,7	
– весна	м/сек	4,7	
– літо	м/сек	3,9	
– осінь	м/сек	4,4	
12. Відносна вологість повітря за сезонами:		70	
– зима	%	66	
– весна	%	75	
– літо	%	60	
– осінь	%	80	

Житомирські лісівники успішно реалізують президентську програму «Зелена країна», активно примаючи участь в акціях «Створюємо ліси разом» в рамках глобального проєкту Greening of the Planet. Необхідно зазначити, що в день проведення акції 30 жовтня 2021 року Житомирщина висадила найбільше дерев серед усіх областей України (рис 2).

Рис. 2. Щорічні лісокультурні кампанії на території лісгоспу

Лісова охорона підприємства постійно здійснює обстеження лісових ділянок на предмет доцільності проведення санітарно-оздоровчих заходів за участі співробітників ДСЛП «Вінницялісозахист».

Вздовж автошляхів, якими пронизані масиви підприємства, для культурного відпочинку населення облаштовані рекреаційні пункти (рис. 3).

Площа природно-заповідного фонду, що входить до складу лісгоспу –232,0 га і включає в себе 5 об'єктів місцевого значення: ландшафтний заказник «Пилипівка», ботанічна пам'ятка Урочище «Тригір'я», загальнозоологічний заказник «Тетеревиний тік», лісовий заказник «Діброва лісничого Вронського», лісовий заказник «Діброва «Над Тетеровом».

Рис. 3. Рекреаційні ділянки «Діброва» і «Лісова стежка»

З ціллю запровадження екологічних і безпечних технологій господарювання та ефективності використання лісовозної техніки підприємство щорічно здійснює (за власний рахунок) будівництво постійних лісгосподарських доріг. Наразі загальна протяжність лісових доріг у ДП «Житомирське ЛГ» становить 151,5 км. Будівництво доріг дає можливість доступу транспорту до лісових ділянок Березівського і Корабельного лісництв, має соціальний аспект на прикладі безперешкодного переїзду між сільськими населеними пунктами [30].

Лісгосподарська виробнича діяльність на підприємстві включає в себе заготівлю лісопродукції під час РГК (рубок головного користування), ССР, СВР (суцільних і вибіркового санітарних рубок), доглядових і інших видів рубань. Основними заготівельними сортиментами є ділова деревина і дров'яна деревина промислового та непромислового використання. У лісгоспі працюють професійні звалювальники лісу, які щодня відшліфовують свою майстерність, зважаючи на те, що при звалюванні дерев треба враховувати немало факторів, щоб і економічний ефект мати максимальний, і не допустити ризиків травмування.

У якості палива ДП «Житомирське ЛГ» реалізовує населенню та установам соціальної сфери дров'яну деревину непромислового використання у встановленому порядку

Орієнтовні встановлені ціни (з ПДВ) на дрова непромислового використання для населення на умовах франко-верхній склад: I група (дуб, граб) – 720.00 грн/м³; I група (береза) – 600.00 грн/м³; II група (сосна, вільха) – 480.00 грн/м³; III група (осика, ялина) – 462.00 грн/м³.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Проведення аналізу лісогосподарської діяльності (АЛГД), разом із обліком і плануванням, є однією з важливих функцій ефективного управління, яка здатна забезпечити ефективність прийняття управлінських рішень і якісний контроль щодо виконання планів [7, 14, 27]. У наведеному розділі аналіз лісогосподарської діяльності виконується як конкретний економічний аналіз на макрорівні (рис. 4).

Рис. 4. Види економічного аналізу

АЛГД представляє комплексну систему знань, які пов'язані із науковим теоретико-практичним обґрунтуванням планів, дослідженнями сучасних тенденцій на ринку, вивченням різних управлінських рішень, включаючи контроль за їхнім виконанням, об'єктивною оцінкою отриманих результатів, пошуком точних і ефективних рішень, підтримання та підвищення рівня результативності виробництва, розробкою практичних заходів щодо їхнього впровадження [36].

Загальна класифікація методів економічного аналізу наведена на рис. 5.

Рис. 5. Класифікація методів економічного аналізу

Види аналізу діяльності підприємств прийнято класифікувати за різноманітними ознаками:

- за галузевим (галузевий і міжгалузевий)
- за просторовим (внутрішньогосподарський і міжгосподарський)
- за тимчасовим (попередній і наступний)
- за певними суб'єктами управління
- за конкретною методикою дослідження об'єктів (факторний, порівняльний, маржинальний, функціонально-вартісний, економіко-статистичний, економіко-математичний тощо)
- за змістом аналізу (комплексний і тематичний)
- за обсягом охоплення об'єктів, що досліджуються (суцільний і вибірковий) [1, 4, 12, 25].

Метод АЛГД є системним, комплексним вивченням економічної діяльності лісгоспу і дозволяє виміряти та узагальнити вплив тих чи інших показників на роботу підприємства.

Застосовуються спеціальні прийоми при аналізі показників планування, обліку, звітностей, контролю. Разом тим, технічні прийоми та методи проведення аналізу є головним інструментом аналізу [8, 9, 23, 33]. Серед них виділяють:

- традиційні – балансовий, середніх величин, порівняння, аналітичних угруповань, графічний;
- факторного аналізу – компонентний, кореляційний, індексний, ланцюгові рішення, абсолютні і відносні різниці.
- оптимізації основних показників – експертні оцінки, теорія ймовірностей, лінійне стратегічне програмування, дослідження господарських операцій [20, 24, 35].

Використані показники аналізу господарської діяльності підприємства обов'язково мають бути взаємопов'язаними і відповідати поставленим завданням.

Послідовність проведення комплексного аналізу лісгосподарської діяльності прийнято розділяти поділити на наступні етапи:

- 1 – мета, ціль аналізу, планування і облік;
- 2 – розроблення системи показників (аналітичних і синтетичних);
- 3 – збір, перевірка на достовірність, порівняння необхідної інформації;
- 4 – порівняння фактичних звітних даних із плановими, включаючи дані за минулі роки;
- 5 – факторний аналіз при вибірці показників та визначення їхнього впливу на результати;
- 6 – вивчення можливих невикористаних резервів, які дозволять підвищити ефективність виробничої діяльності;
- 7 – оцінка фактичних результатів діяльності, розробка пропозицій і практичних заходів [2, 10, 13].

Базовим способом оброблення інформації при аналізі ЛГ діяльності є метод порівняння, який використовують при зіставленні:

- планових і фактичних показників (для оцінювання результату виконання);
- фактичних величин за звітний рік і попередніх років для встановлення процесу розвитку господарського процесу;
- фактичних величин з встановленими нормативними величинами з метою оцінювання ефективності наявних технологій і контролю за витратами підприємства;
- економічних показників досліджуваного підприємства із флагманами галузі з метою пошуку резервного фонду;
- різноманітних варіантів управлінських рішень для вибору найраціональнішого [16, 18, 22, 34].

Не менш важливим методом обробки цифрової інформації є детальне порівняння показників. При цьому враховуються такі фактори:

- сумісність виробничих умов;
- сукупність вартісних, якісних, структурних, об'ємних чинників;
- комплексність обчислення показників;
- сукупність часових проміжків, за яких проводяться обчислення порівнювальних величин [5, 25, 40].

За порівняння обсягу виробничих витрат (фактичного із плановим), різниця аналізованих показників характеризується не лише зміною обчисленої собівартості певної продукції, а ще і змінами виробничих обсягів [37].

Середні і відносні величини при проведенні аналізу лісогосподарської діяльності беруться для характеристики зміни тих чи інших показників за обраний часовий проміжок. Відносні показники динаміки є ланцюговими (кожна наступна величина відноситься до попередньої) і базисними (наступна величина динамічного ряду буде порівнюватись із базисним роком).

Балансовий спосіб застосовують при аналізі забезпечення суб'єкта господарювання працівниками, ПММ, сировиною, засобами, різними матеріалами тощо, а також при оцінюванні ефективності їхнього використання. Так доцільно показати потребу у трудових ресурсах, порівнюючи із фактичною наявністю. Аналізуючи використання кадрового потенціалу підприємства можна визначати причини неефективності робочого дня, надпланових втрат, порівнювати план із реально відпрацьованими годинами [7, 14].

Графічний ілюстративний метод при аналізі ЛГ діяльності має важливе значення. Доцільно використовувати лінійні, кругові, стовпчикові, квадратні діаграми, а за змістом – динамічні, структурні, графіки контролю і зв'язку [33].

Результати аналізу зображували у формі таблиць, застосовуючи конкретні формули і обрахунки. Це найраціональніша і достатньо зручна форма для подачі тієї чи іншої цифрової інформації. Використовуючи таблиці (прості, групові, комбіновані) значно легше відстежити зв'язки між факторами, що аналізуються, аналітично охопити дані як комплексну систему.

Всі методи та прийоми, які використали при написанні наукової роботи, дали можливість забезпечити проведення якісного, точного, об'єктивного аналізу конкретних важливих економічних показників роботи підприємства і оцінити динаміку його розвитку. Це дало змогу запропонувати конкретні рекомендації щодо комплексності, підвищення ефективності і вдосконалення фінансово-господарського стану лісгоспу.

РОЗДІЛ 3
ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ДП
«ЖИТОМИРСЬКЕ ЛГ» В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

3.1. Об'єми виробництва і реалізації власної продукції та забезпеченість лісгоспу основними фондами і ресурсами

Базою економічного потенціалу підприємств є обсяги лісозаготівель і реалізація лісоматеріалів та готової продукції. Для оцінки виробничих можливостей проаналізовано структуру продукції лісового господарства за період 2018–2020 рр. у розрізі сортиментних складових. Наведені у табл. 4 дані відображають зміни питомої ваги кожної позиції у структурі реалізації готової продукції. Загалом виробництво та реалізація лісопродукції скоротилась на 25,8 %. Основними факторами, які вплинули на зменшення обсягів реалізації, можна віднести нестабільний внутрішній ринок та впровадження мораторію на експорт необробленої деревини.

Таблиця 4

Сортиментна структура реалізації продукції за 2018-2020 рр. у ДП
 «Житомирське ЛГ»

Найменування	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення		
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	+/-	%	п.с.
Лісоматеріали круглі	52208	42,0	43540	42,6	40755	44,2	-11453	78,0	2,2
Дров'яна деревина промислового використання	22016	17,7	17901	17,5	16210	17,6	-5806	73,6	-0,1
Дров'яна деревина непромислового використання	21620	17,4	16702	16,3	15852	17,2	-5768	73,3	-0,2
Перероблена деревина	26601	21,4	22485	22,0	17979	19,5	-8622	67,6	-1,9
Послуги у лісовому господарстві	1861	1,5	1579	1,6	1410	1,5	-451	75,7	0
Всього	124306	100,0	102207	100,0	92206	100,0	-32100	74,2	-

Питома вага лісоматеріалів круглих збільшилась на 2,2 %, що вважається позитивною тенденцією (рис. 6).

Рис. 6. Динаміка обсягів реалізації продукції у ДП «Житомирське ЛГ»

У загальному обсяг реалізації лісоматеріалів круглих зменшився на 22 %, у зв'язку із зниженням рівня цін на внутрішньому ринку. Дослідження структури реалізації круглих лісоматеріалів характеризує покращення виробничої структури сортиментів, що впливає на ефективніше використання фонду лісових ресурсів на створення доданої вартості (рис. 7).

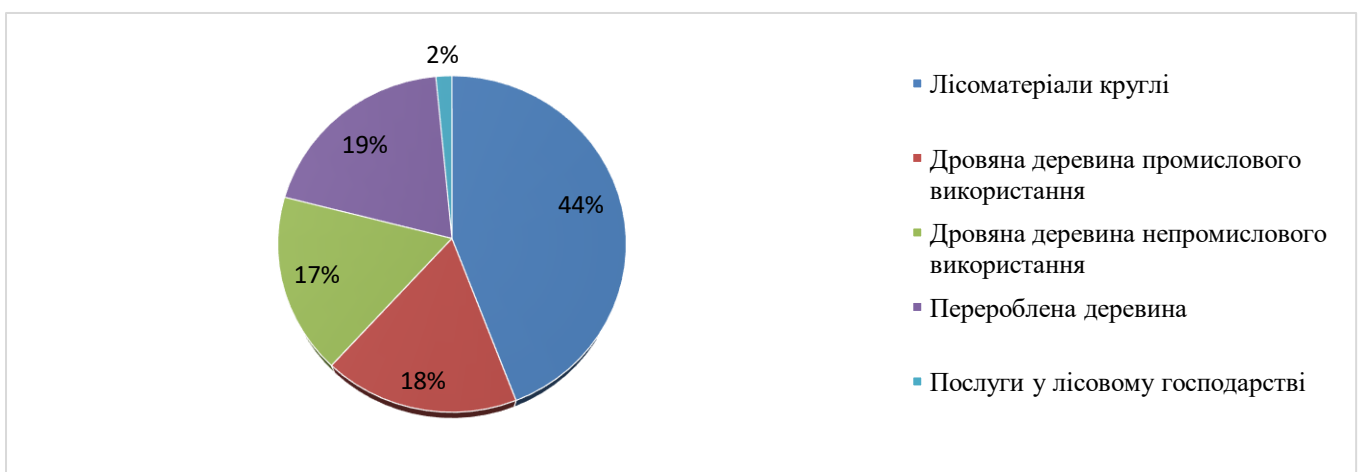

Рис. 7. Виробнича структура реалізації в ДП «Житомирське ЛГ» у 2020 р.

Обсяги продукції переробки зменшились на 32,4 %, а питома вага скоротилась на 1,9 %. Обсяги і значення показників реалізації та виробництва лісо продукції є важливими індикаторами розвитку будь-якого суб'єкта господарювання [6, 21]. Велике значення мають природно-кліматичні та екологічні фактори, що впливають на ефективність господарювання підприємства. Повнота та достовірність аналітичної інформації впливає на управлінські рішення, а також цілі і завдання підприємства [32, 42]. Одним із основних завдань для подальшого розвитку і прийняття економічно-обґрунтованих рішень стосовно витрат і прибутку підприємства є розрахунок крайньої межі рентабельності (рис. 8).

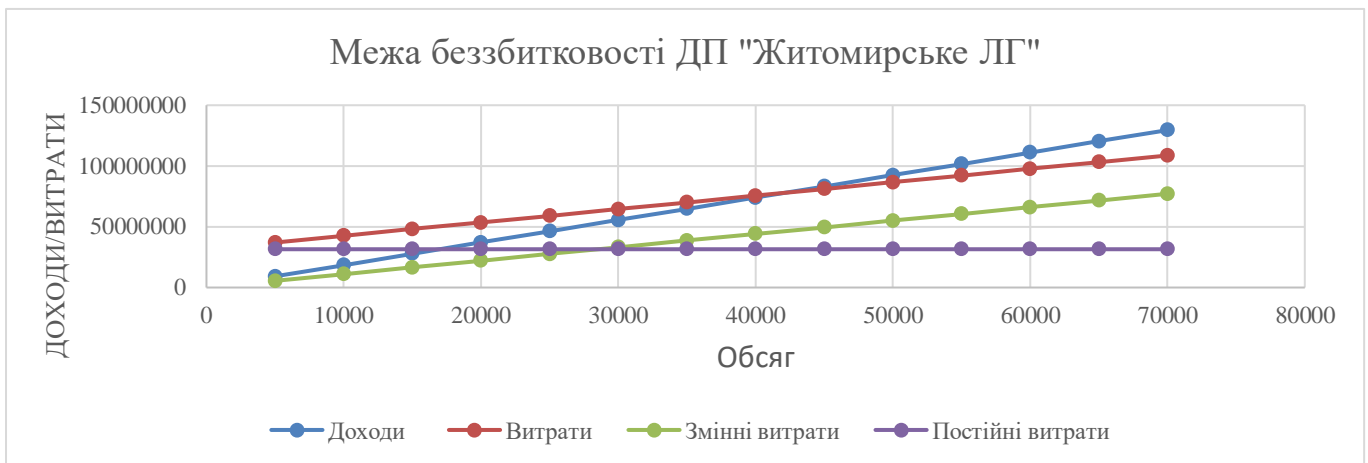

Рис. 8. Точка беззбитковості обсягу реалізації лісоматеріалів круглих у ДП «Житомирське ЛГ»

Обсяг лісозаготівлі та реалізації круглих лісоматеріалів в кількості 42112 м³ забезпечує можливість лісгоспу межу прибутковості заготовленої лісопродукції. Значення показника межі рентабельності (точка беззбитковості) показує обсяг лісозаготівлі, за якого витрати дорівнюють доходам підприємства. Виробництво продукції в розмірі 42 тис.м³ дає можливість отримати чистий прибуток підприємству і навпаки, у зв'язку недосягнення даного рівня обсягів лісозаготівлі, призведе до збитків від економічної діяльності.

Важливим процесом господарської діяльності є забезпечення та ефективне управління трудовим персоналом лісгоспу. У наведеній таблиці проаналізована динаміка чисельності промислово-виробничого персоналу та ефективності використання трудового потенціалу (табл. 5). В умовах економічної нестабільності ДП «Житомирське ЛГ» реалізувала програму оптимізації виробничого персоналу лісгоспу. Чисельність трудового колективу скоротилась на 65 особи, або на 16,6 % .

Таблиця 5

Чисельність та ефективність використання
промислово-виробничого персоналу у ДП «Житомирське ЛГ»

Показники	Рік			Відхилення	
	2018	2019	2020	+/-	%
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	391	361	326	-65	83,4
Середньорічна продуктивність праці на 1 працівника, тис. грн	317,9	283,1	285,0	-32,9	89,7
Загальний фонд оплати праці, тис.грн	46487	37954	36029	-10458	77,5
Середньомісячна заробітна плата на 1 працівника, грн	12970	11184	12316	-654	94,6

Економічно обґрунтована оптимізація персоналу підприємства дала змогу скоротити фонд оплати праці на 10,5 млн. грн, що становить 22,5 %. Також знизилась середньомісячна заробітна плата на 5,4 %, або на 654 грн. Рівень продуктивності праці штатного працівника впав на 10,3 %.

В умовах економічної нестабільності розмір середньомісячної заробітної плати залишається вищим, ніж у середньому по управлінню. Важливо відмітити, що зниження рівня продуктивності праці є меншими у порівнянні із скороченням середньомісячної заробітної плати, що в перспективі може позитивно вплинути на фінансові результати. Тому одним із основних завдань лісгоспу є забезпечення збалансування темпів росту продуктивності праці і оплати праці – для вдосконалення його виробничо-господарських показників у найближчій перспективі.

Оптимальне управління трудових персоналом є одним із найважливіших напрямків ефективного ведення господарської діяльності. Збалансована та раціональна трудова політика дає можливість забезпечити оптимізацію виробничих процесів і витрат підприємства [15, 26]. Важливо діагностувати трудову міграцію працездатного населення, що є одним найскладніших у сучасних ринкових умовах господарювання [11, 19]. В сучасних умовах ринку кадрів важливим є здатність своєчасно реагувати на зміни вимог ринку, соціальних параметрів і стандартів, розвитку технологій. [17].

Для реалізації поставлених планів і стратегії важливим індикатором розвитку лісгоспу є необхідність забезпечити його виробничий процес основними фондами і активами (табл. 6).

Таблиця 6

Ефективність використання основними виробничих фондів
ДП «Житомирське ЛГ»

Показники	Рік			Відхилення	
	2018	2019	2020	+/-	%
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн	65013	65145	66107	1094	101,7
Фондовіддача, грн	1,91	1,57	1,41	-0,5	73,8
Фондомісткість, грн	0,52	0,64	0,71	0,19	136,5
Фондоозброєність праці, тис. грн	166,3	180,5	202,8	36,5	121,9

Аналітичні дані наступної таблиці свідчать, що лісгоспу вдалося збільшити вартість основних виробничих активів на 1094 тис. грн., що становить 101,7 %. Зростання вартості основних активів є фактором розвитку виробничих потужностей та вдосконалення його виробничої програми. Скорочення показника фондовіддачі на 26,2 % є негативною тенденцією ефективності управління основними і виробничими активами лісгоспу. Основною причиною зниження рівня фондовіддачі є зменшення обсягів виробництва та лісозаготівлі. Це характеризує те, що кожна гривня, яка інвестована у виробничі фонди у 2020 році принесла нижчий рівень доходу від використання основних активів, у порівнянні із 2018 роком.

Показник фондомісткості зріс на 136,5 %, у зв'язку із тим, що даний показник є оберненим до фондovіддачі.

Фондоозброєність праці показує забезпеченість кадрів основними активами і виробничими фондами. Із вищенаведеної таблиці бачимо, що відповідний показник збільшився на 36,5 тис. грн, що становить 121,9 %. Зростання значення показника фондоозброєності праці оцінюється як позитивна тенденція розвитку фінансово-господарської діяльності, що в майбутньому дасть змогу збільшити чистий прибуток та рентабельність.

3.2. Аналіз стійкості та ліквідності фінансової діяльності підприємства

Коефіцієнт автономії (незалежності від зовнішніх джерел фінансування) характеризує фінансову спроможність підприємства забезпечити фінансування власної виробничої діяльності. Даний показник збільшився на 0,03 пункти, що характеризує позитивну тенденцію і відповідність загальноприйнятому нормативному значенню 0,5 п. с. (табл. 7).

Таблиця 7

Оцінка фінансової збалансованості та стійкості лісгоспу

Показники	Рік			Відхилення, +/-
	2018	2019	2020	
Коефіцієнт автономії (незалежності власного капіталу)	0,71	0,75	0,74	0,03
Коефіцієнт фінансової залежності	1,41	1,33	1,35	-0,06
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	1,19	0,92	0,87	-0,32

Також потрібно відмітити позитивний тренд щодо зниження коефіцієнта співвідношення залучених коштів та тих, які належать підприємству на 0,32 п.с. у загальній структурі балансу фінансових ресурсів. Тобто можна зробити висновок, що лісгосп має достатню кількість власних коштів для фінансування господарської діяльності. Показник (коефіцієнт) абсолютної ліквідності залишився на рівні 2018 року та становить 0,01 п.с. (табл. 8).

Ліквідність та платоспроможність ДП «Житомирське ЛГ»

Показники	Рік			Відхилення, +/-
	2018	2019	2020	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,01	0,01	0,00
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,15	0,33	0,26	0,11
Коефіцієнт покриття	0,84	1,08	1,15	0,31

Необхідно зауважити, що величина абсолютної ліквідності не відповідає нормативному значенню 0,2-0,25 п.с. Значення коефіцієнта поточної ліквідності зросло на 0,11 п.с., але є нижчим від нормативного значення, що становить 0,45 п.с. Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності) збільшився на 0,31 п.с. та відповідає нормативному значенню, яке приймають за одиницю. Ключовими факторами зростання коефіцієнта покриття є скорочення зобов'язань у короткостроковому періоді по заборгованості із основними постачальниками, виплат заробітної плати та розрахунки за матеріали і пальне. Загалом суб'єкт господарювання у середньостроковому періоді здатен забезпечити погашення поточних кредитів та інших джерел фінансування за рахунок наявних фінансових ресурсів.

3.3. Здійснення аналізу фінансово-господарських показників та рентабельності діяльності ДП Житомирське ЛГ»

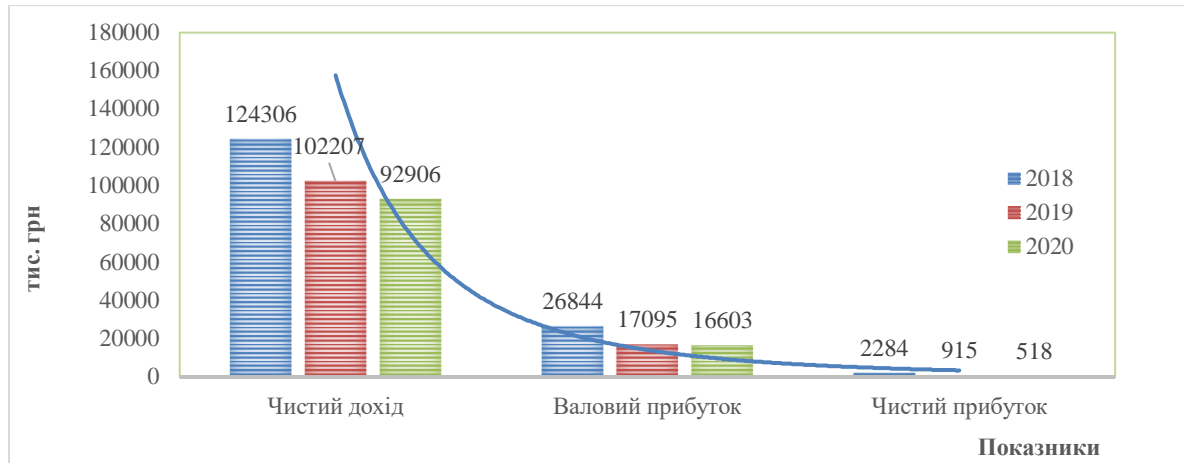
Ключовими показниками здійснення виробничої і економічної діяльності будь-якого суб'єкта господарювання є доходи та фінансові результати.

Аналіз нижченаведеної таблиці (табл. 9) показує, що у 2020 році, порівняно із 2018 роком, дохід або чистий дохід знизився на 25,6 %. Це пов'язано із зниженням цін на лісопродукцію, у зв'язку із економічною нестабільністю кон'юнктури ринку. Собівартість реалізації продукції та інших виробничих витрат знизилась на 21,7 %. Це можна пов'язати із підняттям цін запасні частини, пальне, основні матеріали. Прибуток валовий знизився на 10,2 млн. грн., що становить 38,2 %.

Аналіз та оцінка фінансових результатів ДП «Житомирське ЛГ»

Показники	Рік			Відхилення	
	2018	2019	2020	+/-	%
Чистий дохід від реалізації продукції та наданих послуг, тис. грн	124306	102207	92906	-31400	74,4
Виробнича собівартість реалізованої продукції, тис. грн	97462	85112	76303	-21159	78,3
Валовий прибуток, тис. грн	26844	17095	16603	-10241	61,8
Інші операційні доходи, тис. грн	934	919	551	-383	59,0
Адміністративні витрати, тис. грн	10502	9418	9294	-1208	88,5
Витрати на збут, тис. грн	7976	5041	5226	-2750	65,5
Інші операційні витрати, тис. грн.	6658	2439	2002	-4656	30,0
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	2642	1116	632	-2010	23,9
Прибуток до оподаткування, тис. грн.	502	201	114	-388	22,7
Чистий прибуток, тис. грн.	2284	915	518	-1766	22,7

Управлінські витрати також зменшились на 11,5 % завдяки економії на утримання приміщень і будівель загальногосподарського призначення, скорочення фонду оплати праці. Витрати на транспортування і навантаження лісопродукції знизились на 34,5 %, що становить 2,8 млн. грн. Чистий прибуток скоротився на 1,8 млн. грн., що у відсотковому співвідношенні має значення 77,3 %. До основних факторів, що спричинили падіння чистого прибутку можна віднести нестабільність курсу гривні по відношенню до іноземних валют, збільшення податкового навантаження, падіння рівня цін на власну продукцію, постійне зростання собівартості виготовлення лісопродукції (рис. 9).

Рис. 9. Динаміка витрат та фінансових результатів лісгоспу

Найважливішим показником у роботі підприємства, який відображає ефективність господарювання та прибутковість реалізованої продукції вважається рентабельність. Рентабельність фінансово-господарської діяльності у ДП «Житомирське ЛГ» знизилась на 1,2 % через погіршення використання оборотних та необоротних активів та рівня управління підприємством (табл. 10).

Таблиця 10

Рентабельність операційної діяльності ДП «Житомирське ЛГ»
за 2018-2020 рр.

Показники	Рік			Відхилення, +/-
	2018	2019	2020	
Рентабельність діяльності, %	1,8	0,9	0,6	-1,2
Рентабельність активів, %	4,9	2,0	1,1	-3,8
Рентабельність власного капіталу, %	6,9	2,8	1,6	-5,3
Рентабельність продукції, %	27,5	20,0	21,8	-5,7

Рентабельність активів та власного капіталу знизилась відповідно на 3,8 % та 5,3 %. Це є свідченням погіршення структури балансу та зниження рівня доходів лісгоспу. Рентабельність готової продукції знизилась на 5,7 %. До основних факторів її падіння відноситься збільшення виробничої собівартості на одиницю продукції, а також загальновиробничих і загальногосподарських витрат.

Отже, аналіз та оцінка прибутковості та ефективності діяльності роботи лісгоспу свідчить про погіршення фінансового стану в цілому.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ

1. Загалом виробництво та реалізація лісопродукції скоротилась на 25,8 %. Основними факторами, які вплинули на зменшення обсягів реалізації, можна віднести нестабільний внутрішній ринок та впровадження мораторію на експорт необробленої деревини. У загальному обсяг реалізації лісоматеріалів круглих зменшився на 22 %, у зв'язку із зниженням рівня цін на внутрішньому ринку. Дослідження структури реалізації круглих лісоматеріалів характеризує покращення виробничої структури сортиментів, що впливає на ефективніше використання фонду лісових ресурсів на створення доданої вартості
2. Обсяги продукції переробки зменшились на 32,4 %, а питома вага скоротилась на 1,9 %. Обсяг лісозаготівлі та реалізації круглих лісоматеріалів в кількості 42112 м³ забезпечує можливість лісгоспу межу прибутковості заготовленої лісопродукції. Виробництво продукції в розмірі 42 тис.м³ дає можливість отримати чистий прибуток підприємству і навпаки, у зв'язку недосягнення даного рівня обсягів лісозаготівлі, призведе до збитків від економічної діяльності.
3. В умовах економічної нестабільності ДП «Житомирське ЛГ» реалізувало програму оптимізації виробничого персоналу лісгоспу. Чисельність трудового колективу скоротилась на 65 особи, або на 16,6 %. Економічно обґрунтована оптимізація персоналу підприємства дала змогу скоротити фонд оплати праці на 10,5 млн. грн, що становить 22,5 %. Також знизилась середньомісячна заробітна плата на 5,4 %, або на 654 грн. Рівень продуктивності праці штатного працівника впав на 10,3 %.
4. Лісгоспу вдалося збільшити вартість основних виробничих активів на 1094 тис. грн, що становить 101,7 %. Скорочення показника фондівіддачі на 26,2 % є негативною тенденцією ефективності управління основними і виробничими активами лісгоспу.

5. У 2020 році, порівняно із 2018 роком, дохід або чистий дохід знизився на 25,6 %. Це пов'язано із зниженням цін на лісопродукцію, у зв'язку із економічною нестабільністю кон'юктури ринку. Собівартість реалізації продукції та інших виробничих витрат знизилась на 21,7 %. Валовий прибуток знизився на 10,2 млн. грн, що становить 38,2 %. Управлінські витрати також зменшилися на 11,5 % завдяки економії на утримання приміщень і будівель загальногосподарського призначення, скорочення фонду оплати праці. Витрати на транспортування і навантаження лісопродукції знизилися на 34,5 %, що становить 2,8 млн. грн. Чистий прибуток скоротився на 1,8 млн. грн, що у відсотковому співвідношенні має значення 77,3 %.

6. Рентабельність фінансово-господарської діяльності у ДП «Житомирське ЛГ» знизилась на 1,2 % через погіршення використання оборотних та необоротних активів та рівня управління підприємством. Рентабельність активів та власного капіталу знизилися відповідно на 3,8 % та 5,3 %. Це є свідченням погіршення структури балансу та зниження рівня доходів лісгоспу. Рентабельність готової продукції знизилась на 5,7 %. До основних факторів її падіння відноситься збільшення виробничої собівартості на одиницю продукції, а також загальногосподарських і загальногосподарських витрат. Отже, аналіз та оцінка прибутковості та ефективності діяльності роботи лісгоспу свідчить про погіршення фінансового стану в цілому.

7. Для поліпшення ефективності виробничої діяльності доцільно запропонувати раціональніше використовувати наявний лісосічний фонд. Тобто, за рахунок такого раціонального підходу, це дасть можливість забезпечити покращення виходу лісоматеріалів круглих із 44,2 % до рівня 50,0 %. Це у свою чергу призведе до отримання додаткового доходу за рахунок підвищення ціни на лісопродукцію та зниження собівартості одиниці виготовлення певного виду продукції. За рахунок наявних на підприємстві виробничих потужностей і кадрового потенціалу необхідно збільшити обсяги переробки деревини із 19,5 % до 30,0 %. Це створить нові можливості для впровадження нових робочих місць і підвищення рівня продуктивності праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ЛІТЕРАТУРИ

1. Багров В. П. Економічний аналіз. Київ: ЦУЛ, 2006. 162 с.
2. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз. Київ: ЦУЛ, 2009. 329 с.
3. Бегей М. В. Державне ЛГ підприємство як суб'єкт господарювання. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5606> (дата звернення 04.08.2021 р.).
4. Болюх М. А. Економічний аналіз. Київ: КНЕУ, 2001. 542 с.
5. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством. Київ: Центр учб. л-ри, 2005. 505 с.
6. Василенко В. О. Стратегія управління підприємством: Київ: ЦУЛ, 2014. 403 с.
7. Гальчинський А. С. Економічна методологія. Київ: АДЕФ, 2010. 574 с.
8. Голубєва Т. С. Методика оцінювання ефективності діяльності підприємства. *Проблеми економіки*. №. 59. 2011. С. 322.
9. Грабовецький Ю. Є. Економічний аналіз. Київ: ЦУЛ, 2009. 257 с.
10. Гриньов А. В. Управління підприємством. Харків: Інжек, 2004. 327 с.
11. Даніч В. М. Вивчення кризового стану підприємства. *Маркетинг і менеджмент*. 2013. Вип. 4. С.208–219.
12. Дєєва Н. М., Дедіков О. І. Фінансовий аналіз. Київ: ЦУЛ, 2007. 329 с.
13. Дребот О. В. Сутність ЛГ комплексу: теорія та методологія. *Економіка*. 2011. №. 10. С. 14–18.
14. Дудукало Г. О. Методики ефективності управління підприємством. *Економіка*. 2012. № 3. С. 12–20.
15. Єлецьких С. Я. Фінансова санація підприємств. Київ: ЦУЛ, 2007. 176 с.
16. Жукевич С. М. Діагностика фінансового стану підприємства. *Вісник ДГМА*. 2009. № 1. С.234–241.
17. Іванюта С. М. Антикризове управління. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 289 с.
18. Іщенко І. І. Оцінка економічної ефективності виробництва. Київ: Вища школа, 2014. 189 с.

19. Коваленко В. В. Фучеджи В. І., Суганяка М. В. Антикризове фінансове управління у системі суб'єктів господарювання. Одеса: ОНЕУ, 2013. 383 с.
20. Ковальчук І. В. Економіка підприємств. Київ: Знання, 2008. 684 с.
21. Котляр М. Л. Оцінка економічної стійкості підприємств на основі аналітичних показників. *Економіка*. 2013. № 3. С. 113–119.
22. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. Київ: Знання, 2002. 297 с.
23. Костенко Г. Д., Підгора Е. О. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства. Київ : ЦНЛ, 2005. 402 с.
24. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий аналіз. Київ: ЦУЛ, 2008. 392 с.
25. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. Київ: КНЕУ, 2001. 387 с.
26. Лігоненко Л. К. Антикризове управління. Київ: КНТЕУ, 2001. 582 с.
27. Несторенко Ж. К., Череп А. В. Економічний аналіз діяльності підприємства. Київ: ЦУЛ, 2005. 123 с.
28. Озерян В. О. Впровадження внутрішньої звітності на підприємствах ЛГ. *Вісник ЛКА*. 2011. Вип 35. С. 241–247.
29. Олійничук О. І. Особливості ЛГ виробництва, підвищення ефективності. *Проблеми розвитку економіки*. 2009. № 5. С. 148–155.
30. Офіційна сторінка державного підприємства «Житомирське лісове господарство». URL: <https://ztlis.com.ua/golovna.html> (дата звернення: 17.09.2021).
31. Римар М. В. Удосконалення інвестиційного забезпечення ЛГ. *Інтеграція інтелектуального потенціалу в державотворчому процесі*. 2007. Вип 1. С. 269–277.
32. Пархоменко В. В. Річна фінансова звітність підприємств. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2007. Вип 1. С. 3–16.
33. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємств. Київ: Знання, 2005. 658 с.
34. Салига К. С. Методичні підходи діагностування економічного стану лісогосподарського підприємства. *Економіст*. 2007. № 3. С.204–212.

35. Старинець О. Г. Методика аналізу фінансової діяльності підприємств за антикризового управління. *Вісник УНУ*. 2018. № 17. С. 87–92.
36. Теорія економічного аналізу / В. М. Серединська та ін. Тернопіль: Астон, 2006. 369 с.
37. Томілін О. О. Фінансовий стан підприємства. *Економіка*. № 241. 2008. С. 1150–1159.
38. Швець М. В., Марков Ф. Ф. Аналіз фінансово-господарської діяльності лісгоспів в умовах еколого-економічної нестабільності. *Scientific horizons*. 2020. № 6. С. 92–102.
39. Шкуратов О.І. Оцінка конкурентного потенціалу лісгоспів. *Вісник Національного лісотехнічного університету*. 2013. № 3. С. 309–315.
40. Pearse P. Introduction to Forestry Economics. Vancouver: UBSP, 2010. 228 p.
41. Petrashuk M. Ya., Levchenko V. A. Analysis of modern financial and economic activity of forestry SE. *Сучасні проблеми ЛГ та екології: шляхи рішення*. 2021. С. 136–139.
42. Shvets M. V., Levchenko V. A. The results of economic and financial activities of forestry SE in the Zhytomyr region. *Екосистемні послуги лісів*. 2021. С. 151–154.